د پوهنې وزارت

د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساينس د مرکز معينيت

د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف عمومي رياست

هنر

A R T

اووم ټولګی

۱۳۹۰
هـ . ش

Ketabton.com

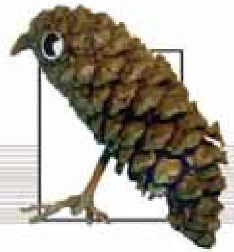

درسي کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري،
په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع ده.
له سرغړوونکو سره قانوني چلند کېږي.

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکو د روزنې او د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی ریاست

هنر او ټولنپوهنه

د چاپ کال ۱۳۹۰ هـ. ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

مؤلفان:

سیدانور میچنخیل د هنرونو د دیپارتمنت علمي غړی

محمد غالب الله یار د هنرونو د دیپارتمنت امر

علمي او مسلکي اډیټور

سید انومیچنخیل

د ژبې او ادبیاتو اډیټوران

محمد قاسم هیله من د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د پروژې غړی.

مولف محمد سهراب دیدار

د ایډیټ مسلکي کمیټه

پوهنمل عبدالحی فرحمند د هنرونو د پوهنځي استاد

د پوهنې وزارت:

غلام محمد راهي د هنر د مضمون ښوونکی

عاطفه شبنم عارفي د هنر ښوونکې

دیني، سیاسي او فرهنګي کمیټه:

- مولوي عبدالصبور عربي
- دکتور محمد یوسف نیازی
- حبیب الله راحل د پوهنې وزارت سلاکار د تعلیمي نصاب د پراختیا په ریاست کې

د څارنې کمېټه:

ـ دکتور اسدالله محقق د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکز معین

ـ دکتور شېرعلي ظریفي د تعلیمي نصاب د پراختیا د پروژې مسؤول

ـ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر ګلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس

طرح او ډیزاین

رحمت الله غفاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستـــان دی — دا عزت د هــر افــغان دی
کور د سولې کور د تورې — هر بچی یې قهرمــــان دی
دا وطن د ټولو کور دی — د بــــلوڅـــو د ازبکـــو
د پښتـــون او هزاره وو — د تـــرکمنـــو د تاجکـــو
ورسره عرب، گوجـر دي — پـــاميـريان، نورستانيـــان
براهوي دي، قزلباش دي — هـــم ايمـــاق، هم پشه يان
دا هيـــواد به تل ځليږي — لــکـــه لمـــر پر شنه اسمان
په سينـــه کې د اسيـــا به — لــکـــه زړه وي جـــاويدان
نوم د حق مو دی رهبـــر — وايو الله اکبر وايو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

ګرانو ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د معاصر علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې خپل مسؤولیت په ریښتوني توګه سرته رسوي.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، دوطن دوستۍ د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې د دې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو مؤسسو او نورو دوستو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو، تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

	سرلیک	مخ
١	کرښه او یا خطونه	١
٢	په خطونو انځور ګري	٣
٣	په افغانستان کې له اسلام نه مخکې د هنر تاریخ	٥
٤	له هنري وسیلو سره اشنایي	٩
٥	شکل ، سطح او حجم	١٣
٦	په ګوتو ټاپه کول	١٥
٧	شکل (سطح او حجم)	١٧
٨	د ډبرو ددوري هنر	١٩
٩	د سیمي کُرې جوړول	٢١
١٠	له میوې ځخه د ډک لوښي انځورول	٢٣
١١	د بین النهرین، ایران او لرغوني مصر هنرونه	٢٥

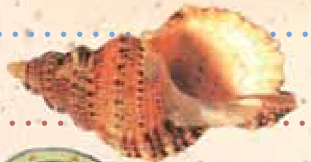

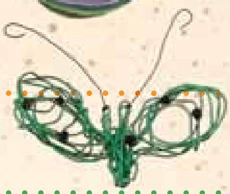
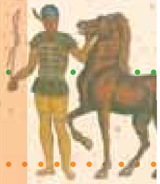

١٢	له رس ختې څخه د حجمونو جوړول	٢٧
١٣	د خپلې خوښې د فصل انځورول	٢٩
١٤	له رس ختې څخه د ګوتو د فشار په طريقه د حجم جوړول	٣١
١٥	د هند، لرغوني چين او جاپان هنرونه	٣٣
١٦	جوړښت يا بافت	٣٥
١٧	د ختينوحجمونو رنګه کول	٣٧
١٨	د لرغوني يونان او لرغوني روم هنرونه	٣٩
١٩	د بېلو بېلو سيمي حجمونو جوړول	٤١
٢٠	د مسيحيت هنر	٤٣
٢١	له طبيعي موادو څخه د لاسي کارونو جوړول	٤٥
٢٢	د افغاني هنرمندانو پېژندل	٤٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

١

کرښه او یا خط

خط څه شي ته وايي؟
په خپل چاپيريال کې کوم خطونه وینئ؟

د کاغذ په پاڼې یوه کرښه و کاږئ.هغې نښې ته چې د پنسل له نوکې څخه پر سپین کاغذ پاتې کیږي،ټکی یا نقطه ویل کیږي.د یوه کاغذ پر مخ د انسان د لاس حرکت خط جوړوي چې د ټکو یا نقطو مجموعه ده.که ددواړو لاسونو ورغوي سره و نښلوو، ددواړو لاسو تر منځ یو نوی خط لیدل کیږي. که لاسونه سره جلاکړو، هغه له منځه ځي.د ځمکې او اسمان تر منځ یو خط لیدل کیږي چې د ((افق))په نوم یادیږي.دا خط د سمندر په خواکې په ښه توګه د لیدلو وړ دی.هر څومره چې کښته او پورته ولاړ شو، د سمندر خط هم زمونږ سره ځي او راځي. له دې امله د افق خط د انساني دید دارتفاع

(۱ انځور)مستقیم خطونه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له نظره تغیر کوي. د بېلو بېلو شیانو او موجوداتو په څنګ کې یو خط لیدل کیږي چې کولای شو د هغه په واسطه د هر شي شکل وښیو. کولای شو چې غر، الوتونکي، منه، کور، موټر، کښتي، الوتکه او داسې نور په بېلو بېلو

(۲ تصویر) مات شوي خطونه

خطونو وښیو.

هغه خطونه چې موږ په خپله شاوخوا کې وینو مختلف ډولونه لري. کولی شو چې هغه په درو برخو وویشو. ۱- مستقیم خط ۲- منحني خط ۳- منسکر خط (مات شوی خط) ۱- ۲- ۳- شکلونو ته وګورئ

(۳ شکل) منحني خط

تمرین:

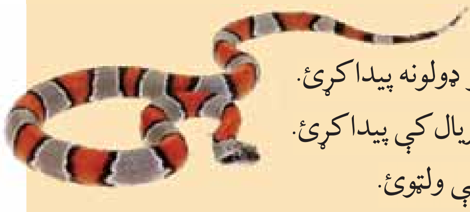

۱- په طبیعت او خپل چاپیریال کې د مستقیمو خطو ډولونه پیدا کړئ.

۲- د منحني خطونو نمونې په طبیعت او خپل چاپیریال کې پیدا کړئ.

۳- بیل بیل منکسر خطونه په طبیعت او چاپیریال کې ولټوئ.

٤- د عمودي، افقي، مایل او مستقیمو خطونو نمونې په کومو ځایونو کې وینئ.

۵- ډول ډول خطونه چې مو پیدا کړل، بیا یې سره پرتله کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٢

په خطونو انځور کړئ:

ایا د انځورولو لپاره په لومړي سر کې باید باید ځانګړي موضوع په پام کې ولرو؟

د خطونو په مرسته شکلي شکلونه انځورولای شو.یو ساده خط انتخاب کړئ او هغه د نورو خطو نو په مرسته داسې بشپړ کړئ چې ستاسې د خوښې انځور رسم کړي.ددې کار لپاره د خط شکل او دهغه حالت ته باید په ډېر غور او دقت پاملرنه وکړئ.

د خطونو په لیدلو دکوم شکل په فکر کې لویږئ؟دنورو خطونو په زیاتولو سره یو شکل رسامي کړئ، تر څو هغه شی چې تاسې په خپل ذهن کې مجسم کړی دی،ووینئ.

ددې کار لپاره کولی شئ، خپل کاغذ بېلو بېلو خواوو ته تاو کړئ. کیدای شي چې له کومې بلې زاویې څخه یو مناسب شکل پیدا کړئ.وروسته هڅه وکړئ چې هغه د خپلې خوښې په شکل بدل کړئ.

د هغې د بشپړولو لپاره د موضوع جزئیات په لومړني خط ور زیات کړئ او خپله طرحه بشپړه کړئ. بیا هغه په خپله خوښه رنګه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

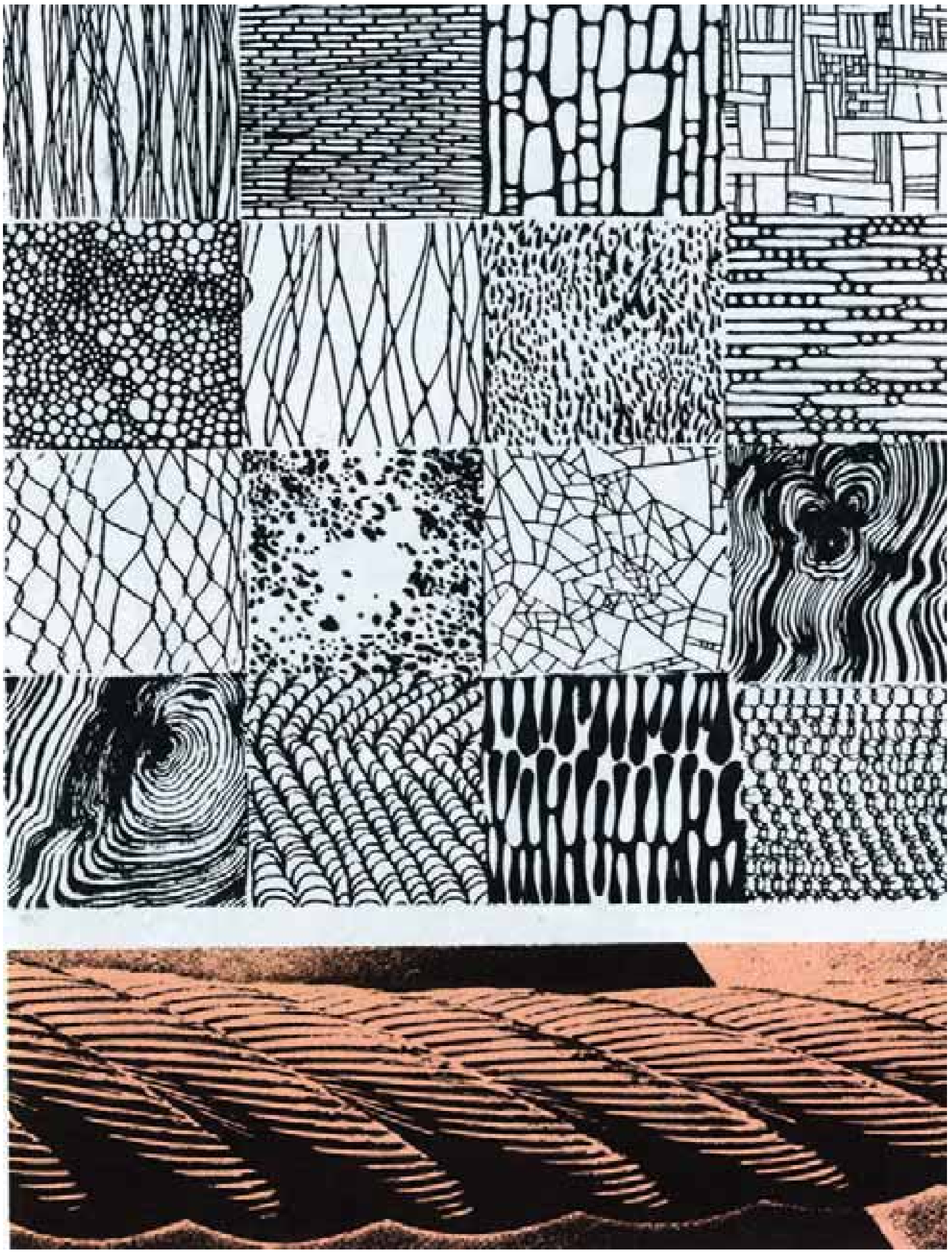

تمرین:

۱-په بېلو بېلو منحني خطونو د خپلې خوښې شکل رسامي کړئ.

۲-د مات شويو خطونو (منکسر)څخه په ګټه اخيستنه ډول ډول شکلونه انځور کړئ.

۳-د عمودي،افقي او مايل مستقيمو خطو څخه ابتکاري شکلونه جوړ کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳

(۱ انځور) د عاج له جنس څخه د میزبوه وره پښه .

د افغانستان د هنر تاریخ
د افغانستان د لرغونو آثارو په هکله معلومات لرئ؟

د افغانستــان ډېر پخواني انســاني وســايل د ((ډبرو په لومړۍ))دورې پورې اړه لري چې د غزني د((ناور))په دښــته کې کشــف شــوي دي.دا وسیلې د اوبســتیدان او چقمق له ډبرو څخه جوړې شوي دي چې تاریخ یې له میلاد نه مخکې سلو زرو کالو ته رسیږي.

(۲ انځور) په بگرام کې دلاس ته راغلو اثارو اندازه (CM ۸۷۳

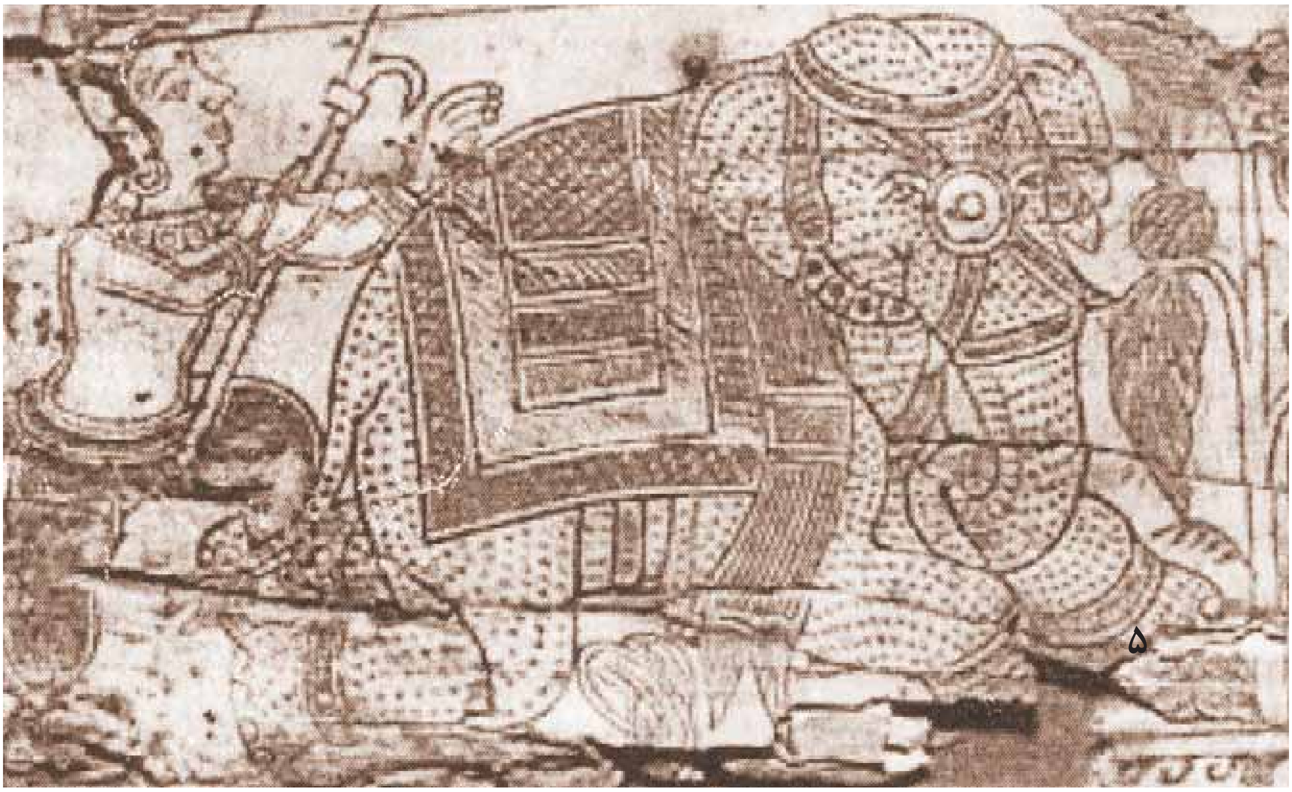

تیرونه، د ډبرو هستې او تېرې ډبرې یا په طبیعي شکل او یا د انسان په لاس جوړې شـوي او په کار وړل شوي دي. ددې وسـیلو جوړول د ډیرو پخوانیو زمانو انساني مهارت شمیرل کیږي.

د ډبرو د منځنۍ دورې ټولنې په غارونو کې اوسیدې.

د انســانانو د ژوندانــه ارزښــتمن اثــار چــې د ســمنگانو د ((اق کپرک))او ((هــزار ســوم)) په غارونو کې پیدا شــوي دي، په زړه پــورې اثار دي چې د ډبرو په منځنۍ دورې پورې اړه لریدا په افغانســتان کې د لومړنیو انســانانو د ژوندانه ډیر په زړه پورې اثار دي. په دې غارونو کې د کار په وســیلو ســربیره د خطونو او نقاشــیو نمونې هم لیدل شــوي دي. ځینې پوهان په دې باور دي چې دا پیچلي او په یو بل پورې تړلي خطونه په افغانســتان کې د نقاشــۍ او رسم الحظ

(۳ انځور) د مرمرو په ډبرو کې کیندل شوی.

لومړنۍ نمونې دي چې په دې غارو کې کشف شوې دي.

ددې اثارو تاریخ له میلاد نه مخکې د شلو زرو نه تر پنځو سو زرو کالو پورې رســیږي. د بدخشــان د کور په دره کې ځینې کشف شوي اثار د ډبرو په نوې دورې پورې اړه لري. په دې دوره کې په صیقل شــویو ډبرو سربیره د مذهب علامې هم لیدل شوي دي. د مړو د ښخولو له طریقې څخه داسې معلومیږي چې ددې حوزې انسانان د عقیدو او معنوي مراسمو در لودونکي وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انسـانانو ذهني پراختيا، د باورونو ايجادول او عقيدې په حقيقت کې د ډير پخواني هنري آثار، لکه: نقاشي،مجسمه جوړونه او بيلا بيل سفالي لوښي د((منديگک))په اثاروکې کتلای شو.منديگک يـوه لرغونـې سـيمه ده چـې د ((گنداهارا))((اوسـني ننگرهار)) په شـمال لويديـځ کې پرته ده. ددې لرغونې سـيمې پـه اثاروکې ختيني مجسمې او سفالي لوښي چې په هندسي منظمو انځورونو ښـکلي کړای شـوي دي او د معمارۍ هنرکشف شوی دی چې تاريخ يې له ميلاد څخه مخکې درې زره کالونو ته رسيږي.

د فاريـاب ولايـت د ((داشـلي))په سـيمه کې د مهرونو او وزنونو کشـف کيدل د هنر د پراختيا ښـه ثبوت دي دا مهرونه په ډير مهارت سـره جوړ شـوي دي.کورنيو مهرونو د اميرانو له مهرو سـره توپير در لود.ددې کشف شوو اثارو تاريخ له ميلاد نه مخکې يو زرو کلونو ته رسيږي.

د بلخ په ((ای خانم))کې د ښيښو جوړولو او په هغې کې د نقشونو دانځورولو مهارتونه په افغانستان کې د هنر د پراختيا يو بل پړاو بلل کيږي.سربيره پردې په بلخ او ای خانم کې په زياته اندازه ښيښه يې گيلاسـونه چې شاوخوا يې په ښـکلو او رنگه نقشونو او انځورونو ښـکلي شوي،کشف شوي دي. په همدې سـيمه کې يو ورزشي لوبغالي (ستديوم)چې په څلور ضلعي تيږو باندې فرش دی،کشف شـوی دی.هغه څه چې دای خانم دريځ له نورو ساحو څخه جلا کـوي دا دي چې د لومړي ځل لپاره د يونان او يونان- باختري هنر د مجسـمو په جوړولو کې د ودانيو د کار وسـيلې، د ښکلا سامان او الې ليدل کيږي چې د هغو تاريخ له ميلاد څخه وړاندې لومړۍ او دويمې پيړۍ ته رسـيږی.((طلا تپه))د افغانستان يوه بله لرغوني سيمه ده.له طلا تپې څخه په ښکلو ښايسته ډيزاينونو جوړ شوي

(٤ انځور)لاس بند د حيوان په انځور ،بدخشان)

(٥ انځور دجواهراتو صندوق دعاج کندن کاري

له یوویشــتو زرو څخه زیات طلایي اثار کشــف او تر لاسه شوي دي. دا هنري اثار ډیر زیات ارزښــت لري. د ونو پاڼې، د هوســۍ مجســمه، ډول ډول لاس بندونــه چې په لاجوردي غمیو ښــکلي شــوي دي، په دې لرغونــو اثارو کې شامل دي.

یــوه بله ســیمه چې د افغانســتان د هنر پــه تاریخ کې ځانګړی ځــای او ډیر ارزښت لري، هغه د بامیانو سیمه ده، د بامیانو ولایت د افغانستان په مرکز کې پروت دی. د بودا لویو مجسمو چې په ټوله نړۍ کې ساری نه لري دې سیمې ته ښکلا ور بخښلې وه چې د ((صلصال)) او ((شمامه)) په نوم یادیږي. نوموړي اثــار ددریمې او څلورمې میلادي پیړیو شــهکارونه دي. د الویې مجســمې د ګنداهــارا او یونان- بودایــي ګډ هنري ترکیب دی. په نــړۍ کې د لومړي ځل لپــاره د بامیانو پــه مغارو کې د انځورولو په موخه لــه روغني رنګ څخه ګټه اخیستل شوې ده.

په بګرام کې د کشــف شــویو اثارو هنري ارزښتونه د افغانستان د هنر په تاریخ کې ټاکلی ځای لري.

د بودامناســبه او دښــکلې څېرې لرونکې مجســمه په هډه کې جوړه شــوې ده. ددې دورې آثــار د ګنداهــارا د مکتــب په نوم یاد شــوي دي. د ګنداهارا په مکتب کې معنویت له هند او مادیت له یونان څخه اخیســتل شوي دی. ددې اثارو تاریخ څلورمې، پنځمې او شپږمې میلادي پیړیو ته رسیږي.

(٦ انځور) پربرونزوکی جوړه شوی کاسه د اوښکو د څاڅکو طرح

تمرین:

ایا ستاســو په چاپیریال کې، لرغوني اثار پیدا شــوي دي؟ په دې اثارو کې کوم کوم شیان شامل وو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤

له هنري وسیلو سره اشنایي

د نقاشۍ او لاسي کارونو د فعالیت د سرته رسولو لپاره کوم شیانو ته اړتیا لرئ؟ په کوموو سیلو کولای شئ نقاشۍ وکړئ؟

د لاسي کار د جوړولو لپاره له کومو شیانو څخه کټه اخلئ؟

(۱ انځور) رنګه پنسلونه

خپلې خیالي او ذهني مفکورې د نقاشۍ، انځورګرۍ او لاسي کار په شکل سرته ورسوئ او هغه نورو ته وښیاست. د نقاشۍ او د لاسي کارونو د جوړولو لپاره له بېلو بېلو وسیلو څخه ګټه اخیستل کېږي. که د نظر وړ مواد نه وي، نو کیدای شي نورې وسیلې یې په ځای وکاروو. یا هغه ته ورته وسیلې جوړې کړو. مثلاً د نقاشۍ په آبي رنګونو معمولاً له مویک قلم څخه کار اخیستل کیږي. کولای شو په ګوته، سفنج او یا هغه مویک قلم چې په خپله مو جوړ کړی وي، په آبي رنګونو انځورګري یا نقاشي وکړو. تاسې فکر وکړئ چې د نورو کومو شیانو په واسطه کولای شو په ابي رنګونو نقاشي وکړو؟ هغه وسیلې چې د هنري کارونو لپاره کارول کیږي، په درو برخو ویشل کیږي:

(۲ انځور) ابي رنګ، مویک او د اوبو ګیلاس

۱- هغه وسیلې چې اثر یا نښه یې پاتې کیږي، لکه: پنسل، رنګه پنسل سکاره، سیاهي، ابي رنګونه، روغني رنګونه او ... رنګه جوهر، ابي او روغني رنګونه معمولاً د مویک قلم په مرسته د نقاشي او رنګه کولو لپاره کاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲-هغه وسیلې چې نښه پرې ایښودل کیږي، لکه: کاغذ،مقوا یا پنډ کاغذ،رخت یا تکه،خته،کودي،طبعي مواد(د ونو پاڼې، د الوتونکو بڼکې،لرګي،ډبره،...)مصنوعي مواد (نخ،سیم ...)چې د نقاشۍ او دلاسي کارونو د جوړولو په وخت کې کارول کیږي.

۳-کومکي وسیلې، لکه: د طراحۍ یا انځورګرۍ تخته، خط کش، پنسل تراش،پنسل پاک، د اوبو لوښی، د ترس کاغذ(لږ څه شفاف کاغذ)،بیاتي،سلیښت،شکاستیپ،ورنس...چې د رسامۍ، نقاشۍ، رنګه کولو او لاسي کارونو په برخه کې یې کاروي. دا وسیلې کار اسانوي، خو نشتوالی یې د فعالیت د سرته رسولو مانع کیدای نشي.دهغووسیلو چې زمونږ په واک دي، لکه: (طبیعی مواد)ځینې وسیلې چې موږ ورته اړتیا لرو او په لاس کې یې نه لرو، نو باید هغه له محیطي طبیعي موادو څخه په ابتکاري ډول جوړې کړو.دا کار زموږ سره د کار په سرته رسولو کې مرسته کوي.یا په بل عبارت د ابتکاري وسایلو جوړول له هغه وسیلو څخه چې په واک کې مو نشته، خورا زیات ارزښت لري.که سلیښت مو نه درلود له سرښنا کې مادې څخه استفاده کولی شو؟نښه پریښودونکي وسیلې د نقاشۍ، رسامۍ او رنګه کولو لپاره کارول کیږي.ځینې وسیلې سیایي لرونکي وي، لکه: پنسل، سیایي او سکاره خو ځینې نور یې رنګه وي،لکه: رنګه پنسل، رنګه جوهر، ابي رنګونه، روغني رنګونه او طبیعي پوډري رنګونه. له پنسل او سکرو څخه استفاده کول اسان دي.کولای شو دکاغذ په مخ مستقیماً

(۲ انځور) ابي رنګ، مویک قلم او د اوبو لوښی

(۳ انځور) ابی رنګونو ځانګړی لوښی او د اوبو لوښی

(٤ انځور) کاغذ د رسامی په تخته په سکاشتیپ نښلول شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې کار وکړو. ابي رنګونه او جوهري رنګونه له اوبو سره بايدګډ يا مخلوط شي
تر څو د هغو ټينګوالی يا غلظت مناسب شي او په اسانتيا سره د کاغذ پر
مخ ښکاره شي.روغني او پوډري رنګونه له خاصو تيلو سره مخلوطيږي
تر څو مناسب ټينګوالی پيدا کړي چې پر يوې سطح باندې په ښه ډول
وکارول شي. ترکيبي مواد له مويک قلم يا چاړې په واسطه پر سطح
باندې استعماليږي. که د روغني رنګ ټينګوالی مناسب وي،نو رنګ په
مويک پورې نه نښلي او په ډېره اسانتيا له مويک څخه د سطحې په مخ
بيليږي.له ابي او جوهري رنګونو سره چې اوبه زياتې شي، کم رنګه کيږي.
همدارنګه له روغني او پوډري رنګونو سره چې تيل زيات ګډ شي، نرى
(رقيق)کيږي.د روښانه رنګونو د جوړولو لپاره همدا مواد له سپين رنګ
سره مخلوطوي.په ابي او روغني رنګونو باندې د نقاشۍ لپاره بايد د رنګ
په ترکيب و پوهيږئ. وروسته د زيات تمرين له امله کولای شئ چې د
رنګ مناسب ټينګوالی پيدا کړئ.تر څو وکولای شئ چې د مويک په
واسطه هغوی د نقاشۍ او رنګه کولو لپاره وکاروئ.

کوم مواد پيژنئ چې د نقاشۍ يا رنګه کولو لپاره مناسب وي؟ ايا ستاسې
د ژوندانه په چاپيريال کې طبيعي رنګه مواد پيدا کيږي؟د هغې نمونې پيدا
کړئ او د نقاشۍ او رنګه کولو لپاره يې وکاروئ.مواد او نښه پريښودونکې
وسيلې په زياته اندازه د رسامۍ،نقاشۍ او د لاسي کارونو لپاره کارول
کيږي.نښه منونکې وسيلې، لکه: کاغذ،مقوا،يوه ټوټه لرګی،ډبله ټوټه،د
کارتن مقوا،سفالي(خټين) کورني لوښي او پوزي چې د رسامۍ او نقاشۍ
لپاره کارول کيږي.په دې شيانو انځورونه او نقاشي کيدلای شي که وغواړو
چې په ابي رنګونو نقاشي وکړو، نو کاغذ مو بايدلږ څه ډبل او پيړ وي.که
چيرته کاغذ نازک وي، نو د کار په وخت کې څيرې کيږي.که په کورنيو
لوښو،پوزي او يا لرګي باندې کار کوو، بايد له ټينګ يا غليظ ابي رنګ
څخه کار واخلو. د لاسي کارو د جوړولو لپاره،جوړه شوې ختې، بېل
بېل طبيعي مواد، لکه: (د ونې پاڼې، ډبرې د الوتونکو بڼکې،...)او هغه
مصنوعي مواد چې په لاس

(۵ انځور د رنګ کارولو
مختلفې وسيلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې یې لرئ،لکه: (سیم ،نخ،باطله قطي،کاغذ،او باطله مقوا،...) د استفادې وړ دي.تاسې کولای شئ چې له هغې څخه په خپله خوښه لاسي کار جوړ کړئ.د کار د پیل لپاره خټه سمه کښیکاږئ او په سوکونو یې ووهئ. بیا پرې کار وکړئ، خو باید و پوهیږئ چې خټه او خپل ختین لاسي کار باید په پلاستکي کڅوړه کې تاو کړئ،تر څو هوا یې ونه وهي او ژر وچ نشي (ختین کارونه باید ورو ورو وچ شي تر څو ونه چوي.له سیم نه د لاسي کارونو د جوړولو په وخت کې باید غور و کړئ چې د سیم تېرې څوکې مو لاسونه ژوبل نه کړي.د هنري کارو د سرته رسولو لپاره نورو وسایلو ته هم اړتیا لرو، لکه: د ترس کاغذ یا سکاشتیپ چې د لاسي کار د بېلو بېلو برخو د یوځای کولو لپاره پکاریږي.یا ترس کاغذ چې د مختلفو ډیزاینونو د کاپي کولو لپاره کارول کیږي. له بیاتي او د څیرې کولو له چاړې څخه د کاغذ او مقوا د زیاتي بر خو پرې کولو لپاره استفاده کیږي،خو ددې وسیلو تېرې څوکې ته مو پام وي چې پرې خوږ نه شئ.د اوبو د لوښي اندازه باید مناسبه او درنده وي چې د ابي رنګونو د استعمال لپاره په کاریږي،ځکه چې په اساني سره نه چپه کیږي.د نقاشۍ او لاسي کارونو،له تیاریدو وروسته د رنګونو د ثابت پاتې کیدلو لپاره له وارنس څخه ګټه واخلئ.وارنس د رسامۍ د مویک او یا د لو یې ټوټې سفنج په واسطه د سطحې په مخ و موښئ.کله چې وچ شي نو سلیښوالی یې له منځه ځي.

تمرین:

۱-د نقاشۍ د سطح لپاره له کومو وسیلو څخه استفاده کوئ.دهغې په هکله په خپلو کې خبرې وکړئ.

۲-د ځان لپاره یو مویک قلم جوړ کړئ.د مویک قلم د جوړیدو لپاره د کارغه،کوترې،چرګ دبڼکو اویا د اس او یا هغه ته د ورته حیوان د وریو او یا یې د لکۍ ویښتانو او یو ظریف او ښکلي لرګي ته اړتیا لرئ.د اس او یا د خره د ویښتانو یوه اندازه په تار کلکه و تړئ.وروسته بیا د چرګ،کوترې، او یا کارغه بڼکه چې منځ یې خالي وي، د ویښتانو غوټه شوې برخه د بڼکې په یوه طرف داسې ور دننه کړئ چې پکې ټینګه شي او په بل سر کې یې هغه ظریف لرګی ور دننه کړئ تر څو د مویک قلم مو جوړ شي.

۳-د ابي رنګونو بېل بېل رنګونه د مویک قلم په واسطه را واخلئ او د یوه ډبل کاغذ پر مخ یې کښیږدئ، تر هغه پورې تمرین وکړئ تر څو رنګونه د کاغذ پر مخ د نقاشۍ لپاره مناسب ټینګوالی پیدا کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥

شکل، سطح او حجم

په خپل شاوخوا کې چې کوم شکلونه وینئ هغه سره مقایسه کړئ.

زموږ په شاو خوا کې ټول شکلونه په دوو ډولو ویشل کیږي.

سطح او حجم

زموږ په شاوخوا کې ځینې شکلونه یوازې طول او عرض لري چې هغې ته ((سطح)) وایي لکه د ونې یوه پاڼه او ځینې نور یې طول،عرض او ارتفاع لري چې هغې ته (حجم) وایي.

سطح په دوو ډولو ویشل کیږي:

هندسي سطحې(لومړي تصویر ته وګورئ)او غیر هندسي سطحې.(دویم تصویر ته وګورئ)په خپل شاوخوا کې کومې سطحې وینئ؟ کومې هندسي او کومې غیر هندسي دي؟

(۲ انځور) غیر هندسي شکل (سطح)

(۱ انځور) هندسي شکل (حجم)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳ انځور) بېل بېل ٦ هندسي مجمونه

په طبيعت کې ډېرې دایروي سطحې لیدل کېږي، لکه: د ځوارلسم میاشت او دلمر پرست ګل منځ. د بشر په لاس جوړ شوو شیانو کې هم د سطحو ډولونه پیداکېږي، لکه:غاب او د تلویزیون مخ. په طبیعت کې غیر هندسي سطحې په بېلو بېلو بڼو پیداکیږي.د بېلګې په ډول د ونو د پاڼو مختلفو ډولو ته او دېتنګ ورزو ته پام وکړئ.د حجمونو ډولونه هم په دوو ډلو ویشل کیږي.یو يې هندسي حجمونه او بل يې غیر هندسي حجمونه.(۳ تصویر) او څلورم تصویرونو ته پام وکړئ.په خپل شاوخواکې کوم حجمونه وینئ؟ کوم یو يې هندسي او کوم یو يې غیر هندسي دی؟

په طبیعت کې بیل بیل کروي حجمونه وجود لري،لکه: د لمر سترګه او دشمسي منظومې ستورې د انسان سر، میوه او الوتونکې

(٤ انځور) هندسي شکل (حجم)

(٥ انځور) هندسی شکل (سطح)

د انسان په لاس په جوړ شوو حجمونو کې هم بېل بېل هندسي حجمونه پیداکولای شو، لکه: د پنډسکو ډولونه، د قیطو بېل بېل ډولونه، ودانۍ او ....

تمرين:

۱-د هندسي او غیر هندسي حجمونو دوې نمونې سره مقایسه کړئ.

۲-ایا د انسان په لاس جوړ شوي او د طبیعي حجمونو ترمنځ ورته والی وینئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

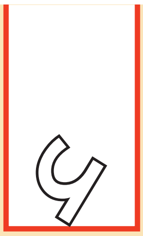

په ګوتو ټاپه کول

ایا کولای شئ چې له هر ساده نقش څخه د خپلې خوښې شکل جوړ کړئ؟

چاپ، د ډول ډول رنګه انځورونو د جوړولو لپاره یو چټک میتود دی چې د مهر او رنګ په واسطه سرته رسیږي.په لاسي چاپ کې له بېلو بېلو مهرونو څخه ډېر ساده او په چټکتیا کولای شو لویې سطحې نقاشي، رنګینې او ښکلي کړو.د چاپ مهرونه بېل ډولونه لري او دخپل چاپیریال له شیانو څخه د مهر پر ځای ګټه واخلئ.دچاپ لارې چارې او طریقې یې هم ډېرې زیاتې دي. په دې درس کې لاسي چاپ له یوتیار مهر څخه په ګټه اخستنه چې هغه د ګوتو سرونه دي،سرته رسوو.له ګوتې نه د چاپ د اخیستلو لپاره خپله ګوته په ابي رنګ یاکوم بل رنګ کښیکاږئ او بیایې په بیره په یوه سپین کاغذ ولګوئ داکار څو واره په مختلفو رنګونو تکرار کړئ، تر څو ستاسې د کاغذ سطحه له مهرونو ډکه شي.

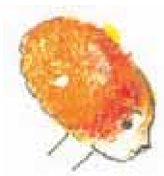

وروسته له هغې چې رنګ وچ شي، نو بیا د ګوتو نښان په غور وګورئ او د
خطونو په زیاتولو سره د خپلې خوښې شکل ترې جوړ کړئ.

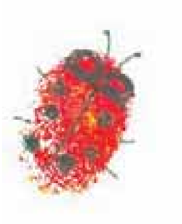

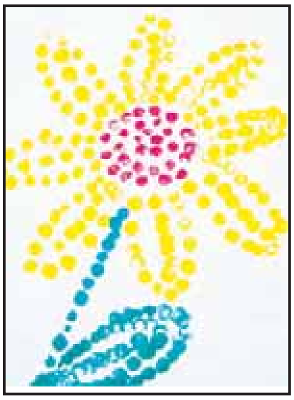
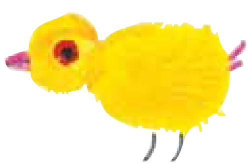
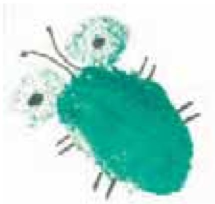

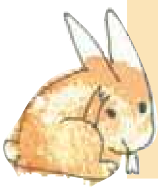

تمرين:

د نقاشۍ لپاره د خپلې خوښې موضوع انتخاب کړئ او په مختلفو
رنګو نو د ګوتو د چاپ لارې چارې او د خپلې خوښې موضوع نقاشي کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷

د سیمي کُرې جوړول ستاسې په شاوخوا کې کوم شیان کُرې ته ورته دي؟

کره یو دایروي حجم دی چې کولای شو له مختلفو موادو څخه یې جوړ کړو، لکه: د والیبال او فوټبال پنډوسکي. د میوو له ډلې څخه نارنج، مالټه، کینو دا ټول کروي حجمونه دي. اوس غواړو چې له سیم، ډبل تارونو، درجې له تار او پړې څخه یوه کُره جوړه کړو. که تاسې غواړئ له سیم څخه کُره جوړه کړئ، نو پام کوئ چې د سیم د تاوولو په وخت کې ځانونه ټپي نه کړئ. لومړی سیم، تار، درجې تار او یا پړی د یوې تُشلې په اندازه گرد تاو کړئ، وروسته بیا تارونه په ډېر مهارت د هغې په شاوخوا تاو کړئ چې یوه کُره جوړه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تشلې په شان یوه وړوکي کُره له سیم یانخ څخه

له مختلفو موادو څخه څو نوله کُرې تکمیل شوي دي.

دکُـرې لـه جوړولـو وروسـته د هغـې پـه هکلـه فکر وکـړئ او هڅه وکـړئ چې له پورتنیو مـوادو څخه بېل بېل شـکلونه،لکه: میوه،گل،الوتونکي او داسې نورجوړ کړئ.

دکور او ټولگي په ښکلي کولو کې خپل رول و لوبوئ. په کُره باندې د نورو موادو په زیاتولو، لکه:(ښکې، د ونې ساقه،صدف،مندکې،د میـوو پوسـتکي،کاغذ،مقوا،...) د خپلـې خوښې ابتکاري شکل جوړ کړئ او په پای کې کولای شئ هغه رنگه کړئ:

له کُرې څخه یوه ښکلې الوتونکې جوړ شوی دی

په کره کې جوړ شوی کب

تمرین:

۱-جوړې شوي کُرې ننداري ته وړاندې کړئ.

۲-د جوړو شوو کُروي شیانو په هکله سره وغږیږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٨

د ډبرې د دورې هنر

ايا پوهيږئ چې ډېر لرغوني هنري اثر کوم او په کوم ځاى کې منځ ته راغلي دي؟

د تېږو په دورې پورى تړلي هنري اثار چې د بشـر په لاس د غارونو په ديوالو نقاشي شوي دي، د ډبرو په دورو پورې اړه لري. د ډبرو د لرغونو اثارو لومړنى نمونـې چې د ډبرو په دورو پورې اړه لري د فرانسـې د((لاسـکو))په غارونو او د هسـپانيې د (التاميرا)پـه غارونوکـې پيدا شـوي دي.لومړني تصوير ته پاملرنه وکړئ،څه شـى وينئ؟لطفاً هغه پوښتنې چـې ستاسـې پـه ذهن کـې پيدا شـوي ووايئ.دويـم تصويـر د ډبرو پـه منځنى دورې پـورې اړه لري.په دې نقاشـى کې او لـه هغې نـه په مخکـې دوره کې کوم

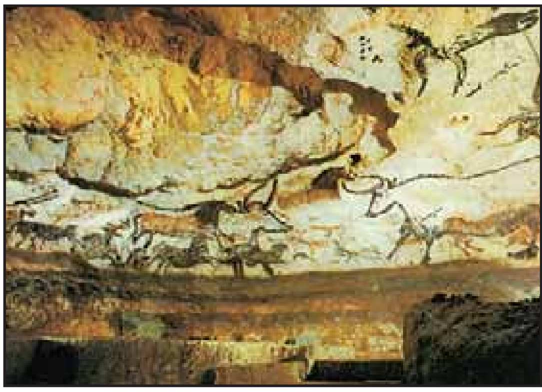

(۱ انځـور) لـه ميلاد نه مخکـې د ۱۰۰۰ تر ۱۵۰۰ ق م پـه حـدودوکې د فرانسـې د لا سکا په غارونو کې انځورگري

(۲ انځور) د ډبرو په منځنى دوره کې د ايران په لرستان کې ۸۰۰ ق م په حدودو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفاوتونه وینئ؟
انســانانو په تدریجي ډول پــر مختګ وکړ، په بزګرۍ او مالدارۍ یې پیــل وکړ د هغوی ژوند ډیر تغییر وکړ. علــوم او مختلف هنرونه یې را منځته کړل.

٤ او ۳ تصویرونوته پاملرنه وکړئ:
د ډبرې د نوې دورې هنري اثار له نورو دورو سره مقایسه کړئ:

(۲ تصویــر) ته پاملرنه وکړئ د ډبرې د دورې هنري اثار د نورو دورو سر پرتله کړئ

(۳ انځــور) د ډبــرې د دورې انځــور شــوی ګیــلاس چــې د ایــران په شــوش کې پلاس راغلی دی ٤۰۰۰ ق م.

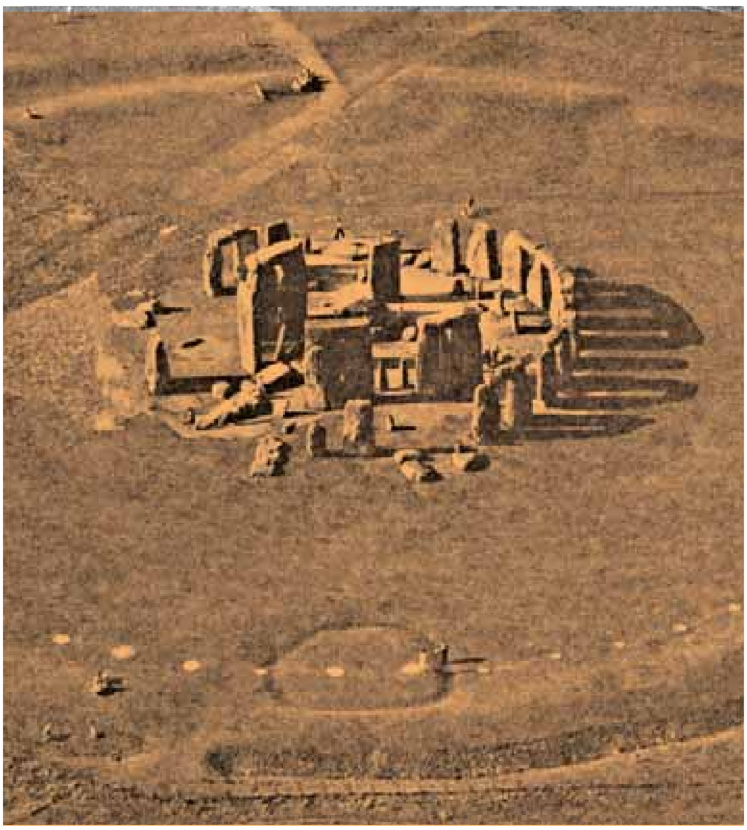

(٤ انځــور) د ډبــرو په نــوې دوره کې د انګلستان د مالزبری په دښته کې له ډبرو ځخه جوړ شوی دی.

تمرین:
۱- ایا کله له خپلوانو سره ښکار ته تللي یاست؟
۲- د ښکار صحنه د کیسې یا تمثیل او یا د نقاشۍ په ډول وړاندې کړئ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹

رنګ

ستاسو په فکر که رنګ نه وای څه به شوي وای؟

په طبیعت کې هر یو شکل یو رنګ لري. د بشر په لاس د جوړو شوو شیانو او هم د ټولو شیانو له پاره رنګ یو پوښ دی. ځینې رنګونه په طبیعت کې ډیر زیات دي. ۱او ۲ تصویر ته پام وکړئ. انسانانو تر اوسه ۱۶ میلیونه رنګونه جوړ کړي او د رنګه کولو لپاره یې کار ولي دي. تاسې پخوا زده کړي دي له درو اصلي رنګونو څخه (زیړ، سور او شین آسماني) بې شمېره رنګونه جوړیدلی شي. دا درې رنګه له نورو رنګو څخه نه شي جوړیدلی او بیخي خالص رنګونه دي.

(۱تصویر) د طبیعت مختلف رنګونه

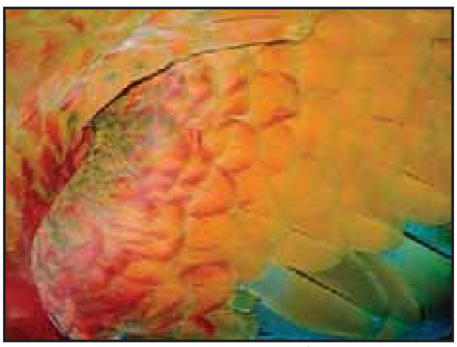
(۲تصویر) د طوطي رنګیني بڼکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوو اصلي رنگونو د يو ځای يا ترکيب له امله دريم رنګ جوړيږي.

لاندې شکل ته ځير شئ:

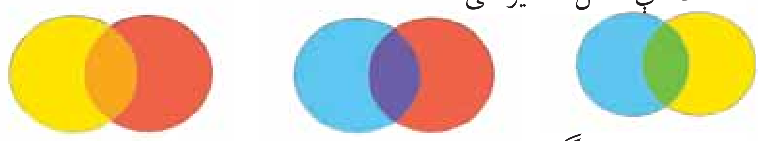

دريم تصوير و ګورئ

کيدلای شي دا هر يو رنګ له سپين رنګ سره ترکيب کړو، ترڅو شفاف او روښانه شي.

څلورم تصوير ته و ګورئ.

همدارنګه کولای شو دا رنګونه له تور رنګ سره يوځای يا ترکيب کړو تر څوتت او تياره شي. رنګه مواد په دوو ډلو ويشل کيږي. زيات طبيعي رنګونه له معدني موادو څخه، لکه: (د سکرو پوډر او د لاجوردو پوډر) او دوښو رنګونه، لکه: (د پياز له پوټکي او د انارو له پوټکي) څخه جوړيږي. مصنوعي رنګونه له کيمياوي موادو څخه جوړيږي.

(۳انځور) د اصلي رنګونو ترکيب د ثانوي رنګونو د لاسته راوړلو لپاره

(٤ انځور) اصلي رنګونو ته له سپيين رنګ سره ترکيب چې روښانه رنګونه لاس ته راشي.

تمرين:

۱ -له دويمې درجې رنګونو څخه يوه نمونه جوړه کړئ!

۲ -دويمه درجه رنګونه دوه برخې کړئ ځينې يې روښانه او ځيني نورتت يا تياره کړئ

۳- دا هر يو رنګ چيرته او د کومو شيانو د رنګه کولو لپاره کاروي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰

له مېوې څخه د ډک لوښي نقاشي

ستاسې په شاوخوا کې د نقاشي لپاره کومې په زړه پورې موضوعګانې شتون لري؟

ببلې ببلې مېوې د نقاشۍ لپاره ښکلې او په زړه پورې موضوعګانې دي. د کال هر فصل ګوښې ګوښې مېوې لري چې ځانګړې بڼې او خوندونه لري. د هر فصل خاصو مېوو ته ځیر شئ.

(۱ تصویر) په مختلفو شکلونو او رنګونو مېوې چې بېل بېل جوړښتونه پکې لیدل کېږي

د هغو د رنګ،شکل او جوړښت په هکله سره و غږیږئ.دکوم فصل میوې انتخابوئ؟د خپلې خوښې میوې د لوښي په د ننه کې انځور کړئ.کوښښ وکړئ چې میوې او لوښي یې لوی و باسئ او هم غالی ، میز او ... چې میوه پرې ایښې ده،هغه هم رسامي کړئ.په ډیر ځیر او غور یې رنګه کړئ.

(۲ تصویر)په مني کې کومې میوې رسیږي؟

(۳صویر) دتوتانو رنګ،شکل او جوړښت ته پاملرنه وکړئ.دا میوې په کوم فصل پورې اړه لري؟

(٤ تصویر)په کوم فصل کې مو میوې د ونو په ښاخونو کې لیدلې دي؟

تمرین:

د خپلې خوښې میوې په یوې پاڼې کاغذ کې انځور او بیایې رنګه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

11

د بین النهرین، ایران او لرغوني مصر هنرونه

ایا پوهیږئ چې زیګورات څه ته وایي؟

د بین النهرین هنر: د بین النهرین تمدن سومري، اکدي، بابلي او اشوري قومونو د دجلې او فرات رودونو په مینځ کې منځ ته راوړ. دوی له خاموخښتو څخه دعبادت لپاره لوی او څو پوړیزې ودانۍ جوړولې چې هغه یې د زیګورات په نامه یادولې لومړی تصویر د زیګورات یوه نمونه راښیي.

د ایران هنر: د ایران هنر له اسلام نه مخکې په دوو برخو ویشل شوی دی. لومړی برخه یې د آریایانو له دورې نه مخکې آثار د ((سلیک))، ((مارلیک)) او ((شوش)) په منطقو کې چې په ایران کې واقع دي، لاس ته راغلي دي. دویمه برخه

(۱- تصویر) زیګورات (زیګورات اور) په بین النهرین کې ۲۱۰۰ کاله له میلاد څخه مخکې

يې د اريايانو دوره ده چې ډير مهم او ارزښتناک اثر يې((تخت جمشيد)) دی. دويم تصوير ته پام وکړئ.

د لرغوني مصر هنر: د مصر لوی تمدن د نيل د درياب په څنډو کې مينځ ته راغلی دی. په لرغوني مصر کې ډيرمهم آثار د فرعون په مقبرو پورې تړلي ودانۍ دي په مصر کې تابوتونه او زياتې مجسمې د فرعون او د ملکو په شکل جوړې شوي دي. د مصر په قبرونو کې د ژوندانه صحنې، د غم دودونه، د جنگ صحنې، ښکار او د کرکيلې نقاشی شوي دي. دريم تصوير ته وگورئ.

(۲تصوير) د تخت جمشيد دورننوتو دروازه له ميلاد ن۵۰۰ کاله مخکې

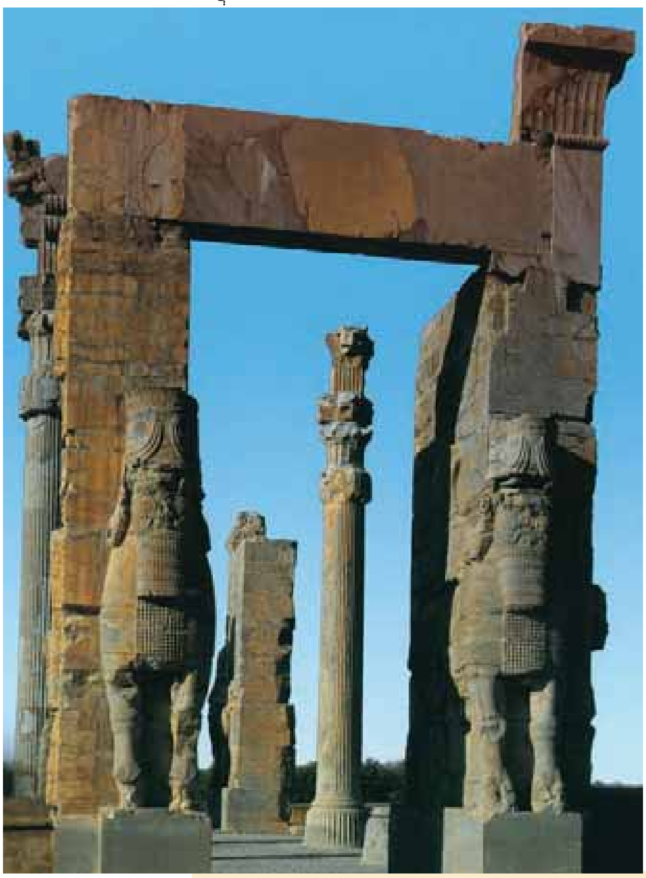

(۳تصوير) د مصر اهرامونه((دجيزه اهرامونه)) د ميلاد نه ۲۵۰۰ کاله مخکې.

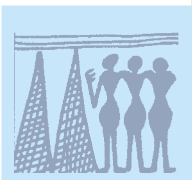

تمرين:

۱-په پخوانيو زمانو کې يې لويې ودانۍ څه ډول جوړولې؟
د هغې د جوړولو طريقې په ياد انځور کړئ!

۲- ستاسې په فکر ولې ډيرې مهمې ودانۍ په مصر کې د فرعونيانو مقبرې دي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲

له رس (مکن) ختې ځخه د حجمونو جوړول

ایا پوهیږئ چې ستاسې په شاوخوا کې کوم حجمونه شته دي؟

وګـړي له بېلو بېلو مـوادو ځخه، لکه: خټه،ګچ،لرګي،فلز،شیشـه او ....ځینې حجمونه یا ښـکلي لاسـي کارونه جوړوي. رس خټه د سـرې خاورې او اوبو له مخلوط کیدو ځخه جوړیږي. خټه یوه نرمه شکل منونکې ماده ده چې د مختلفو حجمونو د جوړولو لپاره مناسـبه ده. تاسـې هم کولای شـئ چې له جوړې شوې ختې ځخه (خو چې په لاس پورې ونه نښـلي) د خپلی خوښې حجم جوړ کړئ. کـه جوړه شـوې خټه موجوده نه وي، نو د کار له سـرته رسـولو ځخـه یوه ورځ مخکـې، د رس خـاوره له غلبېل (پرویزي) ځخه و باسـئ او لـږې او به په کې واچوئ چې د ختې شـکل غوره کړي او بیایې په سـوکونو ښه ووهئ چې خټه د

(۱تصویر) دختو اخښل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار کولو لپاره تیاره شــي. وروســته بیا هغه په پلاستیکي کڅوړه کې واچوئ چې وچه نه شي. د کار د پیل لپاره لومړی د خپلې خوښې موضوع انتخاب کړئ. بیا په لاس باندې ختې ته بڼه یا شــکل ورکړئ او هغه څه چې غواړئ، جوړ یې کړئ. وروسته له هغې چې ستاسې حجم جوړ شو، د پخولو لپاره یې د تودوښې په کوره کې کښېږدئ چې پوخ شي.

(۲تصویر) د ختې دایروي کول

(۳تصویر) د ختې له غونډارې څخه د حجم جوړول

(٤ تصویر)غونډارې ته بڼه ورکول

تمرین:

خپله خوښه کړې موضوع، لکه: کورنی. څاروی یا کوم بل شی له ختې څخه جوړ کړئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳

د خپلې خوښې د فصل نقاشي

تاسې د کال کوم فصل خوښوئ؟
ددې فصل ښکلاوې په خپلو نقاشيو کې څه ډول ښکاره کولای شئ؟

د کال هر فصل خپلې ځانګړې ښکلاوې لري. د پسرلي موسم شين والی او تازه ګي، له ګلانو او غوټيو څخه د ونو ډک ښاخونه، نرم او ملايم پسرلني بادونه، پسرلني بارانونه، د الوتونکو د ځالو جوړونه له ځانه سره لري. د نقاشۍ لپاره د پسرلي د موسم له موضوعګانو څخه ګټه اخيستلای شو. داوړي د لمر ځلېدونکې سترګه، دغنمو زرين کښتونه، ميوه لرونکي ونې، اوږدې ورځې او په اوبو کې لامبل رايادوي. د منې موسم ملايم بادونه، دونو رنګينې پاڼې، نرم بارانونه او د الوتونکو کوچيدل له ځانه سره لري. د ژمي موسم سپينې واورې، ساړه بادونه، دواورې ډکې ښکلې منظرې، په واورو کې د الوتونکو او ښارويو

(۱ تصوير) پسرلنی رنګ په رنګ غوټۍ

(۲ تصوير) په اوړي کې د ګلو ډکې دښتې ځانګړې ښکلا لري

د پښو پلونه، د ونو لانده او تش ښاخونه، خړ بخن او بنفش آسمان زموږ په ذهن کې ژوندی کوي. د هر فصل ځانګړتیاوو ته په ډیر غور او دقت پاملرنه وکړئ او د هغوی په هکله سره وغږیږئ. هر یو فصل په کومو شکلونو او رنګونو ښوولای شئ؟

(۳ تصویر) د مني په موسم کې د ونو رنګ په رنګ پاڼې

(٤ تصویر) واوره، ځنګل، سپین رنګ، ساړه، ... په ژمي کې

تمرین:

۱-تاسې د خپلې خوښې فصل انځور کړئ.
۲ - د هر فصل رنګونه سره پرتله کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴

د رس لـه ختـې خخـه د ګوتو د فشـار په طريقه د حجمونو جوړول

ايا تر اوسه مو په لاس کوم لوښی جوړ کړی دی؟

د خټين حجم د جوړيدو ډيرې ساده لارې چارې د ګوتو او فشار طريقه ده. په دې طريقې کولای شو چې بېلابېل حجمونه جوړ کړو،لکه: کاسه،غاب، پياله او ګلان په دې طريقه تيارې شوې ختې ته بايد ښه فشار ورکړ شي.

(۱- تصوير) د خميره شوی خټې غونډاری

هغه باید د غونډاري په بڼه جوړه شـــي او بیا هغه د لاس په ورغوي کې کښېږدئ او د بل لاس پـــه ګوتو هغه ژوره کړئ. د خپل خوښ شوي شکل په څېر يې جوړ کړئ. هر څومره چې د هغې څنډې ښـــکلې جوړې کړئ په هغه اندازه ښکلي کیږي. ددې لپاره چې خټه وچه نه شي، لږې اوبه ورزیاتې کړئ. له هغې وروســته چې ستاســـې لوښـــی جوړ شو، د مختلفو وسیلو په واسطه، لکه: (د خودکار قلم پوښ او کفلي ستن ...)فشار ورکړئ تر څو په کې بېلابېل نقشـــونه جوړ او لوښي ښکلي شي.

(۳ تصویر) دکاسې څنډو ته شکل ورکول

(٤تصویر) دکلولې ژورول

(۲تصویر) دکاسي دیوالونو ته شکل ورکول

تمرین:

۱-په خپله خوښه یوه کاسه،غاب،پیاله او یاګلان جوړ کړئ.

۲-د شتو موادو په مرسته لوښي نقاشي کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵

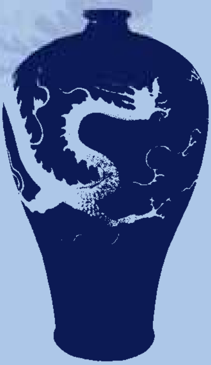

د لرغوني هند، لرغوني چين او جاپان هنرونه

ايا تر اوسه مو د هند او لرغوني چين د هنرونو په اړه څه فکر کړی دی؟

د لرغوني هند هنر: د لرغوني هند په هنري اثاروکې د معبد وداني، مجسمه جوړونه، په تيږې کې توږل شوی ريليف نقشونه او نقاشۍ شاملې دي چې په بودايي او هندويي دينونو پورې اړه لري. د هندوانو په معبدو کې، معماري او مجسمه جوړونې سره تړلي دي او يو له بله نه شليدونکی اړيکې لري. د بودايي دين ډيرې لويې لويې نقاشۍ او مجسمې په هند کې شته دي. لومړی تصوير د هندوانو د هنري اثارو ښکارندويي کوي. د لرغوني چين هنر: د چين – خطاطي او نقاشي په ټوله نړۍ کې زيات شهرت لري. چينايانو د خطاطۍ او نقاشۍ لپاره له يو ډول روش او وسيلو څخه کار اخلي. هغوی د طبيعت په هکله د مختلفو موضوعګانو په اړه خپل ذهني او خيالي انځورونه

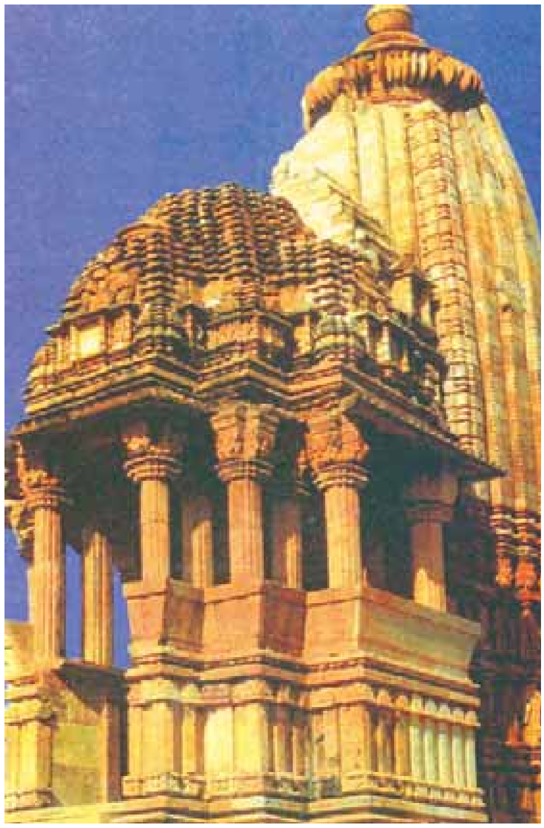

(۱تصوير) د خاجوراهو معبد (خاجوراهو) په هند کې.
د هندوانو په معبدو کې مجسمې د معماريو په ديوالو او منارو باندې جوړيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲تصویر)د چین هنر،د نیلو فراتی گل چې د (یون شوپنګ)اثر دی او په لاس انځور شوی دی.

د مویک قلم او رنګ په مرسته د کاغذ پر مخ یا په وریښمو باندې انځورول. په چیني نقاشۍ کې د اشغال شوې فضا او خالي فضا تر منځ ځانګړی ارتباط او همدارنګه د ښکلا اړیکه د خط او نقاشۍ ترمنځ وجود لري. د بودايي هنرد مجسمې جوړونې او نقاشیو زیاتې نمونې او په ځانګړې ډول د بودا لویې مجسمې په چین کې لاتر اوسه پرځای پاتې دي. چین د چیني لوښو په جوړولو، ښکلا او ظرافت کې نړیوال شهرت لري. د چین هنر ته په دویم تصویر کې پاملرنه وکړئ:

د جاپان هنر: د لرغوني جاپان هنر د چین له هنر څخه خپله لار موندلې ده. د طبیعت منظرې، ګلونه، الوتونکي، انسانان، د ژوندانه صحنې او جاپاني طراحي شوي داستانونه نړیوال شهرت لري. په جاپاني نقاشۍ کې رنګونه ځلند دي او طبیعت په تزئیني ډول ښودل شوی دی. جاپانیانو د چین طوماري نقاشي د ژوندانه د صحنو د ښکاره کولو لپاره په کار وړه او طوماري نقاشي يې د پېښو د ښوولو لپاره په خو برخو وویشله. په دریم تصویر کې د جاپان د نقاشۍ نمونې وویني.

(۳ تصویر)د جاپان هنر د(لوی موج په نوم یادیږي او د ((هوکوسای))کرا وور جاپانی،د(توکو کاوای دوره ۱۹۰۰م)

تمرین:

۱-د چین،هند او جاپان په هنرونو کې کومې ځانګړتیاوې وجود لري؟

۲-په یوه اخباري نازک کاغذ باندې د خپلې خوښې موضوع انځور کړئ او یو طوماري نقاشي جوړه کړئ.

١٦

جوړښت یا بافت

له رنګ پرته نور کوم شیان د سطحې په شیانو او موجوداتو کې وینئ؟

جوړښت د پدیدو ظاهري پوښښ دی چې کله یوازې د لیدنې وي او بصري ارزښت لري.لومړي تصویر ته پام وکړئ. کله په لاس وهلو هم احساسیږي او بصري لامسه یې ارزښت لري.دویم تصویر ته وګورئ.
جوړښتونه په دوو طبیعي او مصنوعي ډلو ویشل کیږي.طبیعي یې هغه دي چې په زیاته اندازه تنوع لري، لکه: د میوو پوستکي،د حیوان پوستکي، د مار پوستکي د ونو دتنې پوستکي او ....چې هر یو یې خاصې ځانګړتیاوې لري.مصنوعي یې انسانان له مختلفو موادو څخه لاس ته راوړي.

(۱- تصویر) پتنګ وزرونه او بدن دی چې بصري دي او د لمس کولو په وخت کې یې ژور تیاوې نه احساس کیږي.

(۲- تصویر) د الوتونکي د بڼکو په لمس سربیره د بافت یوه نوې تجربه احساسوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جوړښتونو په ليدنو درک کوو،په لمس کولو يې خپل درک بشپړو.د لومړی نمونې په لمس کولو زموږ په ذهن کوم نوی درک نه اضافه کيږي،لکه: د مرمرو د تيرو په نقاشيو لاس وهل.اما په بصري- لامسه جوړښتونو کې دليدلو له پلوه بافت ته متوجه کيږو او هم د لمس کولو په وخت کې نوی احساس را ته پيدا کيږي، لکه: د يوه الوتونکي په بدن لاس تيرول.

(۳ تصوير)دنرمو او زيږواو بدنو ډولونه د پاڼو او تنې په لمس کولو تجربه کولای شو.

(٤ تصوير)د اناناس په ميوه کې ژور والي ته پاملرنه وکړئ.لمس کول يې کوم احساس را پاروي؟

(۵ تصوير)د مرمرو د تيرو بافت چې يوازې په ليدلو درک کيږي.

تمرين:
۱- په خپل شاوخوا کې مصنوعي او طبيعي جوړښتونه پيدا او هغه لمس کړئ او د دې تجربې په هکله سره وغږيږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷

د خټو د حجمونو رنګول

په کومو طریقو کولای شئ د خټو حجمونه ښکلي کړئ؟

د خټو په حجمونو باندې د نقشـونو په جوړولو رسربېره د حجمونو د ښکلا لپـاره یـوه لاره د هغې رنګه کول دي. د رنګه کولو نه مخکې باید لوښــی وچ شوی وي. په بېلو بېلو موادو، لکه: ګیاهي رنګونه (زردچوبه)، معدني رنګونه لکه (لاجورد) چې له سلیښتو سره ګډ شوي وي، پلاستیکي رنګونه او یا

(۱- تصویر)سفالي نقاشي شوی حجم

آبی رنګونه که ولرئ، خپل ختين حجمونه پرې رنګ کړئ. کولای شئ دا رنګونه په خپله خوښه ډېر رقيق (رنګ له زياتو اوبو سره مخلوط) او يا رنګ غليظ (رنګ له کمو اوبو سره) مخلوط کړئ. ددې لپاره چې رنګونه را ښه شي نو له رنګه کولو مخکې يې په سپين رنګ رنګه کړئ او وروسته يې د خپلې خوښې په رنګونو رنګه کړئ. کله چې رنګونه وچ شول، نو بيا وارنس پرې وموښئ، تر څو رنګونه ثابت پاتې شي او خپله ښکلا له لاسه ور نه کړي.

(۲- تصویر) درنګه ولو مرحله

(۳- تصویر) د لوښي په دايروي شکل په ابي رنګو رنګه شوي دي

(٤ تصویر) دا لوښي له ختينو څخه د کاسې منځنۍ برخې ته په ابي رنګونو رنګه شوي دي.

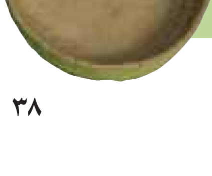

تمرين:

له ختو څخه په خپله خوښه يو حجم جوړ کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸

د لرغوني یونان او لرغوني روم هنرونه

د لرغوني یونان او روم هنرونه د نورو هیوادونو له هنرونو سره څه تو پیر لري؟

د لرغوني یونان هنر: یونانیانو د ورته والي یا شــباهت د هنر لومړنۍ نمونه له طبیعت څخه په لاس راوړه. د یونان ډیر مهم آثار انساني مجسمې، د معمارۍ ودانۍ، دیوالي نقاشۍ، او نقش لرونکي ګلدانونه دي. د یونان دیوالي نقاشۍ او مجسمې له منځه تللي دي. د یونان هنرمندان په نقاشۍ او مجسمه جوړولو کې د انسان د بدن په جوړولو کې له ډېرو ښکلو تناسبونو څخه استفاده کوي.

(۱- تصویر) د اکروپولیس معبد د یونان په اتن کې ۴۵۰ ق م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی تصویر د یونان د معماری نمونه ده.

دلرغوني روم هنر: د لرغوني روم مجسمې او نقاشي د یونان له هنري اثارو څخه کاپي شوي دي او د روم هنر د یونان له هنر څخه ریښې اخلي. رومیان د یونانیانو په شان له طبیعت نه تقلید کوي. هغوی په نړۍ کې د لومړي ځل لپاره په نقاشۍ او مجسمه کې د ورته والي یا شباهت هڅې کړي دي. په روم کې د لویو ودانیو جوړول پیل شول.

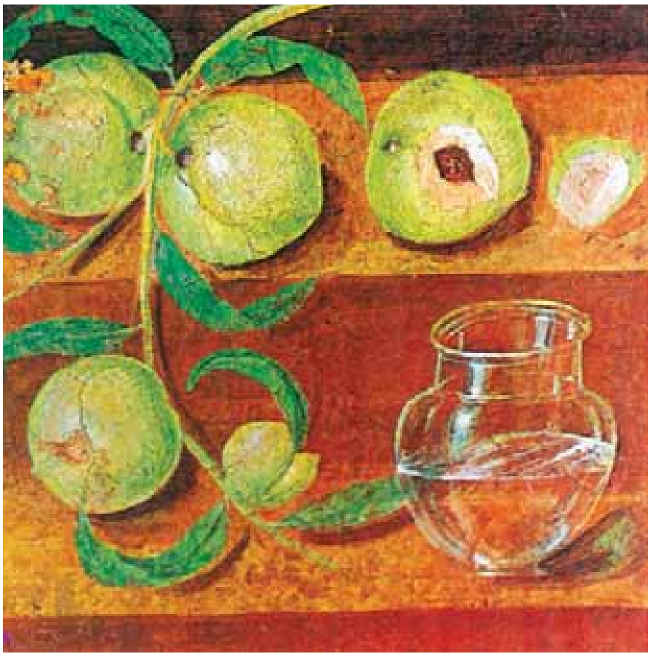

(۲ تصویر) دیوالی نقاشي په روم کې ۵۰م کال

رومیانو په دیوالي نقاشیو او موزائیک کې (د وړو او رنګه پارچو د څنګ په څنګ ایښودلو څخه چې په دیوالونو، چتونو او د ځمکې په مخ لګول کیږي) د ودانیو د ښکلا لپاره ګټه اخیستله. ۲ او ۳ تصویرونه د لرغوني روم له هنر څخه انتخاب شوي دي.

(۳ تصویر) په موزائیک جوړ شوی دی د (نبرد ایسوس) رومي کاپي له یوناني موزائیک څخه د مرمر له جنس څخه تاریخ ۱۰۰ م

تمرین:

که وغواړئ خپله نقاشي د موزائیک په ډول سرته ورسوئ باید کوم کارونه تر سره کړئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹

د بېلو بېلو سيمي حجمونو جوړول

د کب او الوتونکي د جوړولو لپاره څه کوئ؟
تاسې تر اوسه کبان او الوتونکي ليدلي دي؟
کوم يو ډول يې جوړولای شئ؟

خپلې خوښې شوې نمونې ته په غور او دقت وګورئ او يا دهغې عکس وګورئ. د هغې شکل، اندازه، تناسب او ...خپل ذهن ته وسپارئ. وروسته د هغې په جوړولو کې د سيمي کُرې له ميتود څخه ګټه واخلئ. سيم په يولس سانتي متره لرګي باندې تاو کړئ او يوه وړه سيمي کُره جوړه

(۱ تصوير)

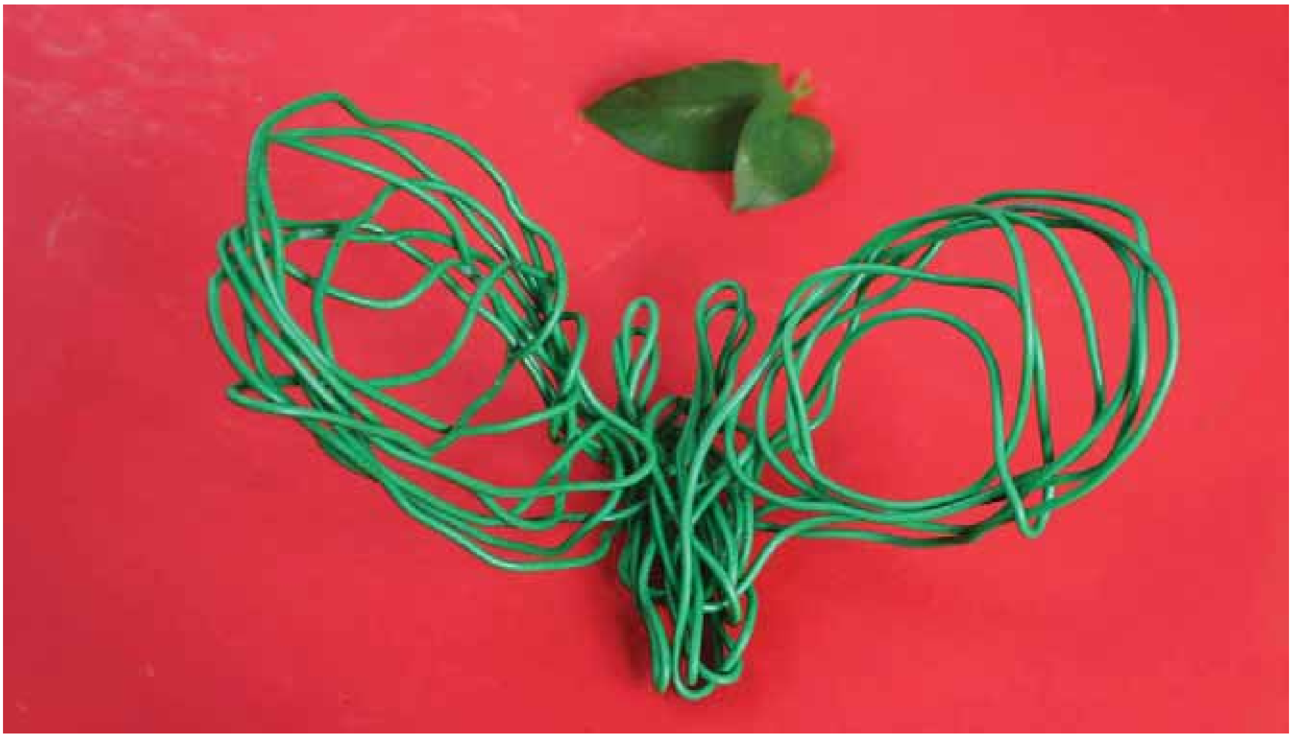

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړئ. په دقت سره هغه شکل چې ستاسې په ذهن کې دی، پرې اضافه کړئ. ترڅو هغه شکل چې غواړئ، جوړ شي. جوړ شوی کب او یا الوتونکی په هغه وسیله بشپړ کړئ چې لرئ یې. د مثال په توګه د سترګو لپاره یې د میوو د زړي (خسته) او د وزرو د جوړیدو لپاره له طبیعي بڼکو څخه ګټه واخلئ په پای کې یا ټول لاسي کار او یا د هغه ځینې برخې رنګه کړئ.

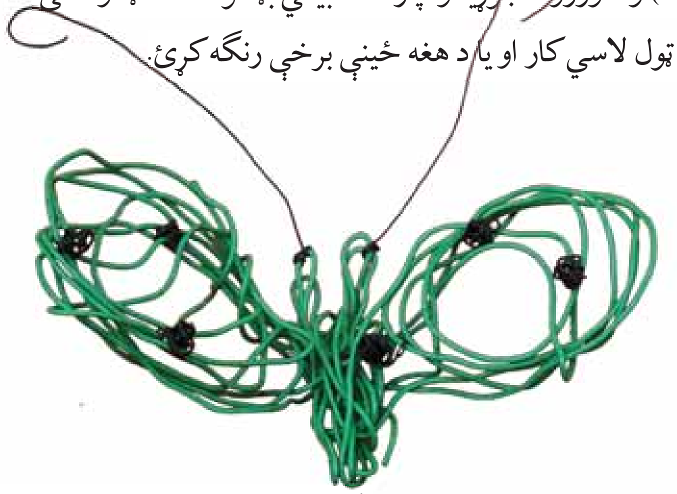

(۲ تصویر) تکمیل شوی پتنګ

(۳- تصویر) سیمي کُرې ته د کب شکل ورکړئ.

(٤ تصویر) سترګې او لکۍ ورسره وصل کړئ

تمرین:

۱- خپل کارونه د نورو د ننداړې لپاره کښېږدئ او د هغې په هکله و غږیږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٢٠

دمسحیت هنر

د مسیحي هنر په هکله په څه پوهیږئ؟

د مسـحیت د لومړنۍ دورې هنر: د مسـحیت په پیل کـې د لرغوني روم حکومـت دا دین په رسـمیت نـه پیژاند او د حضرت مسـیح(ع) پیروان یې شکنجه او ازارول. دوی د ځان له ویرې عباداتونه د ځمکې لاندې کوټو (زیر زمینۍ) کـې په پټه تر سـره کـول. په دې کوټو کې د مسـیحیانو د مړو قبرونه هم وو. لومړنۍ نقاشـۍ یې د همدې کوټو په دیوالونو انځور کړې وې. لومړې تصویرته وګورئ. د بیزانس هنر: د مسـیحي دین له رسـمي کیدو وروسته د

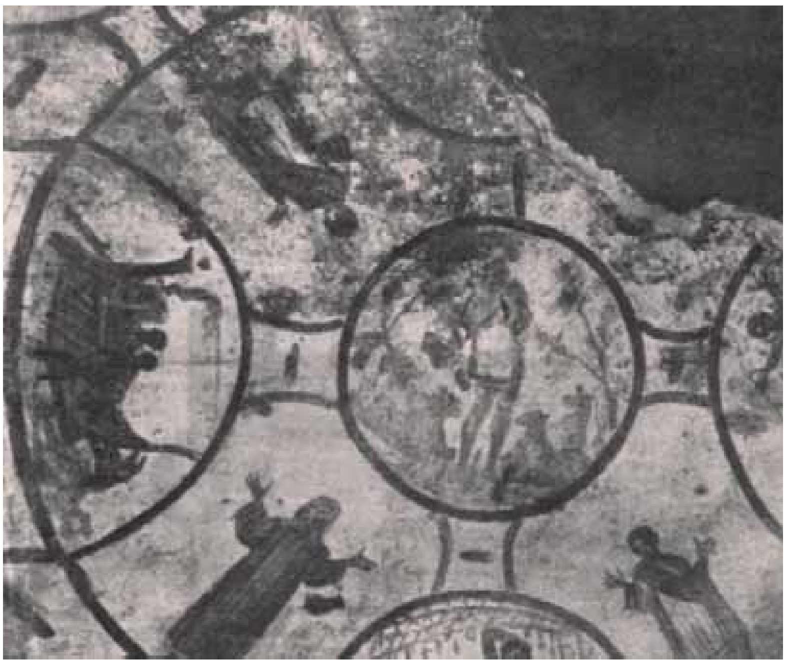

(۱ تصویر) د مسحیت په لومړنیو وختونوکې په زیر زمینوکې انځورګري ۴۰۰ م کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

معمـاری هنر او د بیزانـس هنر ورو،ورو را منځته شـو او ۱۰۰۰ کالـه یـې دوام و مونـد. د بیزانس کلیسـا وو ته یې په رنګه موزائیک ښکلاورکوله. دغو موزائیک کاریو د روم او یونان له هنري کارو څخه واټن ونیو، تر څو د مسـیحي دین د هنرونو برياوې تر لاسه کړي. دویم تصویر ته وګورئ.

د ګوتیک هنـر: د ګوتیک هنر له ایټالیې څخه پیل شـو او ټولـې اروپا ته و غځید. د ګوتیک په دوره کې، د لویو او ډیرو لوړو کلیسـاوو جوړولـو دود و موند چې هغه د کلیسـاوو د دیوالونود نقاشـۍ لپاره مناسـب نه وو، نو ځکه مسیحي هنرمندانو په کړکیو او رنګه ښیښو باندې خپل هنر ته ادامه ورکړه.

۳ او ٤ تصویر ته وګورئ.

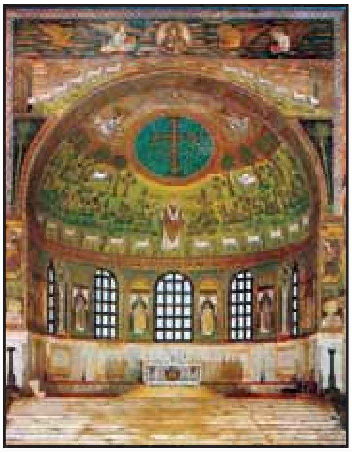

(۲ تصویر) د سـانتا آپولیناره کلیسـا (د کلیسـا داخلي فضا ((سـانتا آپولینـاره)) ۵۰۰ میلادي

(۳ تصویر) نقش شوی کړکي (د کلیسا رنګه کړکي ((شاټره)) ۱۲۰۰ میلادي)

(٤ تصویر) د ګوتیک کلیسا باندنی برخه (د ایټالیا د میلان کلیسا ۱۳۸٦)

تمرین:

۱- له خپلو خپلوانو او دوسـتانو سـره د رنګه ښیښو او د کوټې په داخلي فضا باندې دهغو د تاثیر په هکله وغږیږئ او د خبرو پایلې په خو کرښو کې ولیکئ.

۲- له کومو تمدنونو سره چې اشنا شوي یاست. د هغو د معمارۍ نمونې سره مقایسه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱

له طبيعي موادو څخه د لاسي کار جوړول

د خپلې خوښې شکلونه په ساده طبيعي موادو جوړ کړئ.

ستاسې په چاپيريال کې کوم طبيعي مواد پيداکيږي؟ لکه د ونو ښکلي نري ښاخونه،دونو د تنو پوټکي،د ونو پاڼې،ګلپاڼې،د الوتونکو بڼکې،زيږې او وړې ډبرې،د ميوو زړي ...له خپل چاپيريال څخه را ټول کړئ. خپلو را ټول شوو موادو ته په ځير و ګورئ او فکر پرې وکړئ.وروسته وګورئ

(۱- تصوير)د طبيعي موادو راغونډول

چې د کومو شکلونو د جوړولو لپاره باید وکارول شي. د سلیښتو په واسطه را ټول شوي مواد داسې سره کلک کړئ چې ستاسې د خپلې خوښې شکل ترې جوړ شي. له دغو موادو څخه چې تاسې را ټول کړي دي، څو مختلف شکلونه جوړولای شئ.

(۲ - تصویر) په طبیعي موادو دیوه انسان د څېرې جوړول

(۳ - تصویر) په طبیعي موادو دیو الوتونکي جوړول

(٤ - تصویر) په طبیعي موادو دیوه مچ جوړول

تمرین:

۱- د طبیعي موادو له څو نمونو څخه، لکه: د ونو پاڼې، لښتې، تیږې، د بېلو بېلو زړو یا مندکو څخه دخپلې خوښې شکل جوړ کړئ.

۲- د طبیعي ډول ډول موادو له ترکیب څخه، لکه: له تیږې، زړي او پاڼو څخه په خپله خوښه یو شکل جوړ کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲

د افغاني هنرمندانو پېژندل

د افغانستان د معاصر هنر بنسټ ایښودونکي څوک دي؟

پروفیسور غلام محمد میمنګي:

استاد غلام محمد میمنګي د فارياب ولایت په یوې مشهورې کورنۍ کې پـه ۱۲۵۲ کال کـې وزیږید. خـدای(ج) هغـه ته په کوچنوالیـېـر عالي هنري اسـتعداد ورکـړی و. هغه په ډیـر لږ وخـت کې د امیر عبدالرحمـان خان او د هغه در باریانـو پام ځان تـه را واړاوه او په څوارلس کلنۍ کې کابل ته راغی. نوموړی د ډیرو غښتلو نقاشانو د لارښونو له امله یو لوی هنرمند شو. استاد په هنري برخو کې ستر خدمتونه کړي دي د هغو له جملې څخه په ۱۳۰۲ هجري کال کـې یې د صنایعو ښـوونځی تاسـیس کړچـې تر اوسـه ډیر لـوی هنرمندان په کې روزل شـوي دي او پـه هنري کارونو بوخت دي. پروفیسور غلام محمد میمنګي

په نقاشۍ، رسامۍ سربېره په موسیقۍ، معمارۍ، مهندسۍ، شعر او ادبیاتو کې یې لوی لاس درلود. له استاد څخه ډېر هنري آثار پاتې شوي دي چې د هېواد په دننه او بهر کې ساتل کیږي. دده د نقاشۍ خو اثار د افغانستان په ملي ګالري کې ساتل کیږي. استاد د ١٣١٤ کال د لیندۍ (قوس) په میاشت کې له دې فاني نړۍ څخه سترګې پټې کړې او په کابل کې خاورو ته وسپارل شو.

استاد برښنا:

مرحوم استاد عبدالغفور برښنا د افغانستان ډېر تکړه او غښتلی هنرمند و. استاد برښنا په ١٢٦٨ کال په کابل کې وزیږید. د حبیبیې په لیسه کې یې خپل تحصیلات بشپړ کړل او د عالي هنري تحصیلاتو لپاره لویدیځ المان ته واستول شو. خپل عالي تحصیلات یې د المان د ښکلو هنرونو په اکاډمۍ کې د شپږو کالو په موده کې پای ته ورسول او بیرته وطن ته راستون شو. په هنري او فرهنګي کارو بوخت شو. برښنا په نقاشۍ کې یو وتلی هنرمند و. سربېره پر نقاشۍ په موسیقۍ، تمثیل، او د ډرامو تمثیلي ټو ټو په لیکلو کې یې لوی لاس درلود. استاد برښنا د افغانستان معاصر هنر ته تر یوې کچې ولسي بڼه ورکړه. د افغانستان بېلې بېلې تاریخي صحنې او د افغانستان د خلکو کړو وړو ته یې مراجعه وکړه او د ټولنې د ټیټې طبقې معاصر هنر یې ور دننه کړ. استاد برښنا د امکان تر پولې هڅه وکړه چې ډېر سوچه افغاني رنګونه په افغاني سوچه موضوعګانو کې وکاروي، تر څو افغاني هنر د اروپایي هنر له اغېزې جلا کړي. د استاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

برښــنا اثار لرغوني تصويرونه،طبيعي منظرې،فولکلوريکې موضوعګانې او د ډېرتريتونو رســمونه ټول د خپلو خلکو د هويت ښکارندوی دي.اســتاد په ۱۳۵۲ هــ ش کال کې د٦٦ کالو په عمر له دې فاني نړۍ څخه سترګې پټې کړې او په کابل کې خاورو ته وسپارل شو.

استاد غوث الدين:

استاد (غوث الدين غوثي) د غلام محی الدين زوی په ۱۲۸۹ هــ ش کال يې په کابل کې ســترګې و غړولــې.ده ابتدايي تحصيلات په غزني کې سرته ورسـول.ځوان غوث الدين په ۱۳۰۹ هــ ش کال له يوی ځلوېښــت کســيزې ډلې سره د صنايعو په ښــوونځی کې د نقاشــۍ د هنر د زده کړې لپاره شــامل شــو. تــر فارغيدو وروســته په همدې ليسه کې د ښوونکی په صفت وګمارل شــو.بيا د مخابراتو په وزارت کــې د پســتي موزيم د مديــر په حيث و ټاکل شــو. په ډيرو زياتو پستي ټکټو کې دده اثار موجود دي. په قندهار کې ډيرې مهمې او تاريخي پيښــې چې ډيــر کالونه يــې دوام کړی وو،دده پــه اثاروکې ليدل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا اثار شل هنري اثرونه دي چې دریالیزم او رومانتزم په سبک انځور شوي دي. استاد غوث الدین په ۱۳۶۱ هـ ش کال کې د هنرمندانو د اتحادیې رئیس و. دده اثارو په اسیا، افریقا او په مصر کې لومړۍ جایزې تر لاسه کړي دي. همدارنګه دده اثارو په هندوستان او بلغاریا کې هم جایزې ګټلې دي. د اثارو شمیر یې له (۲۰۰۰) تر (۲۵۰۰) پورې رسیږي. هغه د پوهنې وزارت د هنر نښان او ربښتین نښان تر لاسه کړي دي. استاد د ۸۵ کالو په عمر په امریکا کې مړ او په هغه ځای کې خاورو ته وسپارل شو.

تمرین:
تاسې په خپلو ولایتونو کې کوم هنرمندان پیژنئ؟ د مهمو اثارو نومونه یې واخلئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان له ملي موزیم سره پېژند ګلوي

موزیم داسې ځای یا ودانۍ ده چې د هېواد تاریخي او فرهنګي اثار په کې ساتل کیږي. د هنري او تاریخي نمونو ساتل په فرهنګي لحاظ د ډېر ارزښت وړ دي. دولت د تاریخي اثارو د ساتنې لپاره موزیمونه ایجادوي. د افغانستان د ملي موزیم بنسټ په ۱۲۹۲ هـ ش کال کې د عجایب خانې په نوم کېښودل شو. په لومړنیو وختونو کې په هغه کې خطي نسخې، د قرانکریم تفسیرونه، په لاس ګنډل شوي توکي، حربي وسیلې، بیرق او ....ساتل کېدل. دا اثار د ۱۳۰۷ او ۱۳۰۸ هـ ش کالو ځان بوړ نوونکو پېښو او بریدونو لاندې راغلل او پاتې شونې یې په ۱۳۰۸ هـ ش کال کې یوې بلې ودانۍ ته یوړل شول او د کابل د موزیم تر عنوان لاندې یې خپل مناسب فعالیت پیدا کړ. په ۱۳۳۹ هـ ش کال د یونسکو د هئیتونو په مرسته د موزیم تشکیلات د علمي معیارونو په پام کې نیولو سره اصلاح کړای شول. د کابل موزیم په ۱۳۵۲ هـ ش کال کې د افغانستان د ملي موزیم په نوم یاد شو.

په ۱۳۵۳ هـ ش کال کې د هغه الماری او ویترینونه په عالي شکل ډیزاین شول، تر څو چې اثار یې ننداریانو ته کښېښودل شي او نوي ځانګې په کې جوړې شوې، تر څو د هغې بیا جوړونه تر سره شي. پر هغې سربیره هنري اثارېې فهرست بندي هم شول. د کورنیو جګړو په پیل سره په ډېر تاسف چې ډېر کالونه یې دوام وموند، ملي موزیم مناسبه پراختیا ونه موندله.

د افغانستان په ملي موزیم کې د هېواد د بېلو بېلو سیمو ډېر زیات شمیر اثار په مختلفو پیریو پورې، لکه: د ډبرو دورې، د برونزو دورې د اوسپنې دورې پورې اړه لري، ساتل کیږي.

سربیره په دې د لومړنیو مدنیتونو یو زیات شمیر اثار، لکه: کریکو باختري مدنیت کریکو- بودیک مدنیت او د ګندهارا مدنیت په دې موزیم کې ساتل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اووم ټولګي د منابعو فهرست

١- د ماشومانو او نوي ځوانانو د نقاشی د تدریس لارښود، د غلام محی الدین شبنم غزنوي اثر، ١٣٨٠ هـ ش کال
٢- د لومړنۍ دورې د لومړیو، دویمو او دریمو ټولګیو د هنر د تدریس لارښود.کود نمبر ٤- ٥٣ و ١٣٨٥
٣- د طراحی او نقاشی د طریقو لارښود.رویین پاکبار
٤- د تجسمي هنرونو جهاني مسلکي او حرفوي کود ٢١- ٣٥٨،١٣٨٦
٥- د تجسمي هنرونو اصول، ډاکتر محمد حسین حلیمي
٦- طرح او شکل (کلاس مقدماتی من درما هاوس)، یو هانس ابتن.
٧- سود طراحي فنی و حرفوي کود ٩٢- ٣٥٩، ١٣٨٦
٨- د ابتن د رنګ کتاب.
٩- د لاسي چاپ کارګاه ١ فنی حرفوی کود ٢٠- ٣٥٨،١٣٨٤
١٠- د هنر دایرة المعارف،رویین پاکبار.
١١- د هنر تاریخ،ارزښت، کامبریج،د تهران نشرات،تهران،١٣٨٠
١٢- د نړۍ د هنر تاریخ،فنی او حرفوی کود ٤٠- ١٣٨٥ او ٧- ٤٧٠،١٣٨٦
١٣- په تاریخ کې د هنر سیر ١،د پوهنځۍ نه مخکې کود٣- ٥٩٤،١٣٨٦
١٤- افغانستان (دمقالو مجموعه)ژباړونکی هوشنګ اعلم او مرتضی اسعدی
١٥- د افغانستان د تاریخ فشرده فاروق انصاری د مطالعاتو مرکز،کابل،١٣٨٦
١٦- د افغانستان مختصر تاریخ،علامه عبدالحی حبیبی.
١٧- د خط تاریخ او دافغانستان لرغوني لیکنې.علامه عبدالحی حبیبي.
١٨- موزیم پیژندنه او د افغانستان د موزیمونو سره دیپارتمنت اتنوګرافي او لرغون پیژندنه، د کابل پوهنتون د اجتماعي علومو پوهنځی،پوهندوی محمد رسول باوري- کابل ١٣٧٥ کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library